

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра міжнародного приватного права та порівняльного
правознавства

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Правничі системи сучасності»

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальність – 293 «Міжнародне право»
Освітня програма / спеціалізація – «Міжнародне право»
Статус дисципліни – обов'язкова
Рік набору – 2017

Викладач – Зінченко Олена Володимирівна
доцент кафедри міжнародного приватного права та порівняльного
правознавства, доктор історичних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 293 «Міжнародне право» спеціалізації «Міжнародне право» міжнародно-правового факультету. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 18 с.

Розробник:

Зінченко О.В., д.і.н., доцентка каф. міжнародного приватного права та порівняльного правознавства.

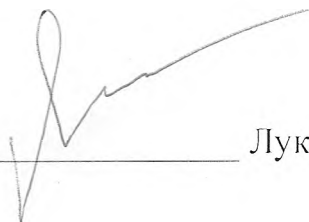
Гарант освітньої програми

Комарова Тетяна В'ячеславівна – доцентка кафедри права Європейського Союзу, докторка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри теорії держави і права (протокол № 1 від 30 серпня 2017 р.)

Зміни та доповнення затверджено на засіданні кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства (протокол № 1 від 7 вересня 2020 р.)

Завідувач кафедри _____

Лук'янов Дмитро Васильович

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Правничі системи сучасності
Вид навчальної дисципліни	Обов'язкова
Викладач	Зінченко Олена Володимирівна, доцентка кафедри міжнародного приватного права та порівняльного правознавства, докторка історичних наук, доцентка
Контактний телефон	057-704-99-10
E-mail	zinchenko.olena@nulu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. Вул. Пушкінська, 77, ауд. 226.
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 3268613261

Анотація навчальної дисципліни

«Правничі системи сучасності» – навчальна дисципліна, яка заснована на порівняльно-правових дослідженнях, вивчає правову різноманітність сучасного світу, класифікує правові системи, аналізує загальні принципи та закономірності виникнення, функціонування та розвитку основних правових систем світу. Ця навчальна дисципліна є одним з обов'язкових елементів якісної освітньо-професійної підготовки фахівців у галузі права та міжнародних відносин у вищих навчальних закладах України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надання студентам знань про об'єктивні закономірності виникнення, функціонування та розвитку основних правових систем та їх сімей – романо-германського, англо-американського, традиційного та релігійного права, навчити їх використовувати порівняльно-правовий метод дослідження та встановлювати за його допомогою загальне, особливе та одиничне в різних правничих системах світу.

Завдання:

- засвоєння студентами всього кола питань, що стосуються формування і функціонування основних правничих систем сучасності, особливостей їх

джерел права, правосвідомості та правової культури народів світу, практики застосування норм права тощо;

- формування у студентів знань про найбільш важливі спільні та специфічні риси правових сімей світу, виникнення, функціонування та розвиток окремих правничих систем;

- формування основних умінь щодо використання цих знань в подальшій професійній діяльності.

Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-професійної програми. Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Історія держави і права України».

Кореквізити: «Історія міжнародного права», «Країнознавство».

Постреквізити: «Право Європейського союзу», «Міжнародне право».

Мова навчання – українська.

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати такі *результати навчання*:

РН 1. Демонструвати знання і розуміння предмету, методів, структури, об'єкту компаративістики, визначити її місце в системі юридичних наук.

РН 2. Демонструвати знання і розуміння різновидів досліджень у компаративістиці, вміння проводити порівняльне дослідження правових систем чи їх елементів.

РН 3. Демонструвати знання поняття правової системи, її рис, структури, різновидів та їх особливостей, критеріїв класифікації правових систем, вміння застосувати ці знання на практиці.

РН 4. Демонструвати знання базових характеристик романо-германської правової сім'ї, англо-американської правової сім'ї, латиноамериканського та скандинавського права, релігійної та традиційної правової сім'ї, європейського права, історію їх виникнення та формування, знання їх системи джерел права.

РН 5. Здійснювати критичний і системний аналіз правових явищ і процесів в правових системах романо-германського, англо-американського, релігійного, традиційного типів.

РН 6. Пояснювати природу й зміст основних інститутів і процедур романо-германського, англо-американського, релігійного та традиційного права, особливості їх реалізації та застосування.

РН 7. Демонструвати знання та розуміння особливостей правового регулювання у фундаментальних галузях права романо-германської та англо-американської правових сімей.

РН 8. Здійснювати логічний, критичний і системний аналіз правових документів, що приймаються в правових системах романо-германської та англо-американської правових сімей, латиноамериканських та скандинавських держав, у правових системах релігійного та традиційного типу.

РН 9. Використовувати порівняльно-правовий метод дослідження під час вивчення інших юридичних дисциплін, орієнтуватися в іноземних правових системах, використовувати зарубіжний правовий досвід у професійній діяльності.

**Розклад занять з навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання***

Дата	Теми лекцій	Теми практичних занять	Теми самостійної роботи (есе або рефератів)
1.02- 5.02.2021	1. Правничі системи сучасності: загальна характеристика.	1. Правничі системи сучасності: загальна характеристика.	1. Історія розвитку компаративістики. 2. Як проводити порівняльно-правові дослідження.
8.02.- 12.02.2021	2. Правові системи та правові сім'ї як основні об'єкти порівняльного	2. Правові системи та правові сім'ї як основні об'єкти порівняльного правознавства.	1. Правова карта світу. 2. Рада Європи. 3. Правова система України серед

* Особливості тематичної структури навчальної дисципліни для студентів заочної форми навчання визначаються робочою програмою навчальної дисципліни.

	правознавства.	22.02-26.02.2021	правових систем сучасності.
15.02-19.02.2021	3. Загальна характеристика романо-германської правової сім'ї.	3. Групи та особливості романо-германської правової сім'ї 1.03-5.03.2021	1. Французьке право як група романо-германської правової сім'ї. 2. Німецьке право як група романо-германської правової сім'ї.
22.02-26.02.21	4. Джерела права романо-германської правової сім'ї.	4. Рецепція римського права, її періодизація та типи. 8.03-12.03.2021	1. Західно-європейський та східноєвропейський типи рецепції римського права.
1.03-5.03.2021	5. Латиноамериканське та скандинавське право.	5. Джерела права романо-германської правової сім'ї. 15.03-19.03.2021	1. Різновиди звичайних законів у романо-германському праві. 2. Органічні закони як джерело романо-германського права. 3. Ордонанси як джерело романо-германського права.
8.03-12.03.2021	6. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї.	6. Латиноамериканське та скандинавське право. 22.03-26.03.2021	1. Омбудсман – народжений у Скандинавії. 2. Акти делегованого законодавства у Латинській Америці: особливості застосування.

			3. Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
15.03-19.03.2021	7. Джерела права англо-американської правової сім'ї.	7. Загальна характеристика англо-американської правової сім'ї. 29.03-2.04.2021	1. Статут у правовій системі Англії. 2. Британський конституціоналізм. 3. Право справедливості у правовій системі Англії.
22.03-26.03.2021	8. Правова система США. Правові системи країн Співдружності Націй	8. Джерела права англо-американської правової сім'ї. 5.04-9.04.2021	1. Правова доктрина в системі джерел англо-американського права. 2. Правовий звичай як джерело права в Англії.
29.03-2.04.2021	9. Мусульманське право. Індуське право.	9. Правова система США. Правові системи країн Співдружності Націй 12.04-16.04.2021	1. Кодифікація в США. 2. Уніфікація права в США. 3. Правова система Канади. 4. Правова система Австралії.
5.04-9.04.2021	10. Іудейське право. Канонічне право.	10. Мусульманське право. Індуське право. 19.04-23.04.2021	1. Декларації прав людини в ісламському світі. 2. Ісламське судочинство. 3. Веди як джерело індуського права. 4. Коран як джерело мусульманського права. 5. Кримінальний та Кримінально-процесуальний

			кодекси Індії.
12.04-16.04.2021	11. Далекосхідне та африканське право.	11. Іудейське право. Канонічне право. 26.04-30.04.2021	1. Талмуд як джерело єврейського права. 2. Основні закони Ізраїлю. 3. Кодекс канонічного права як джерело канонічного права. 4. Правова система держави Ватикан.
		12. Далекосхідне право. 3.05-7.05.2021	1. Перші письмові пам'ятки стародавньої Японії. 2. Писані закони стародавнього Китаю. 3. Конституційний процес в КНР.
		13. Африканське право. 10.05-14.05.2021	1. Еволюція африканського звичаєвого права. 2. Матримоніальне право балі Західного Камеруну. 3. Звичаєве право Танзанії.

Самостійна робота студентів:

На самостійну роботу студентам під час вивчення навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» відводиться 42 години, які можна розподілити для наступних видів підготовки:

– підготовка та написання індивідуальної роботи;

- читання та конспектування навчальної і наукової літератури за темами курсу;
- позааудиторна підготовка до участі у ділових іграх;
- написання рефератів, есе, доповідей та їх тез, глосарію;
- розробка діаграм, схем.
- доопрацювання матеріалів лекції;
- робота в інформаційних мережах;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення _портфоліо начального курсу та його презентація;
- підготовка тематичних презентацій;
- підготовка та публікація наукових статей, тез тощо;
- інші здобутки, що підтверджені документально (грамоти, дипломи тощо).

Інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Основна література:

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та семінарських занять з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» для студентів I курсу Міжнародно–правового факультету денної форми навчання спеціальності «міжнародне право» / Уклад.: Д.В.Лук'янов, Є.А.Гетьман, О. В. Зінченко. Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2020. 35 с.

Порівняльне правознавство : хрестоматія для юрид. вищ. навч. закл. і ф-тів: навч. посіб. / уклад.: О.В.Петришин, О.В.Зінченко, Д.В.Лук'янов. Х.: Право, 2016. 1024 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник / Петришин О.В., О.В.Зінченко, Лук'янов Д.В., Погребняк С.П. Харків: Право, 2016. 164 с.

Порівняльне правознавство у таблицях: навчальний посібник. Видання 2-ге, змінене / Петришин О.В., Зінченко О.В., Лук'янов Д.В., Погребняк С.П. Харків: Право, 2018. 164 с.

Правова карта сучасного світу. Навчальний посібник / Петришин О.В., Зінченко О.В. Харків: Право, 2018. 508 с.

Порівняльне правознавство. Підручник / С.П.Погребняк С.П., Д.В.Лук'янов, І.О.Біля-Сабадаш та ін.; за ред. О.В.Петришина. Х: Право, 2012. 272 с.

Бехруз, Хашматулла. Порівняльне правознавство. О.: Фенікс, 2009. 464 с.

Леже, Р. Великие правовые системы современности: сравнительно-правовой подход. М.: Волтерс Клувер, 2009. 584 с.

Марченко, М. Н. Курс сравнительного правоведения. М.: Городец-издат, 2002. 1068 с.

Тихомиров, Ю. А. Курс сравнительного правоведения. М.: Норма, 1996. 432 с.

Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права: в 2 т. М.: Междунар. отношения, 2000. Т. 1: Основы. 480 с.

Давид, Р. Основные правовые системы современности. М.: Междунар. отношения. 1996. 400 с.

Додаткова література:

Порівняльне правознавство (теоретико-правове дослідження): монографія / за ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. К. : Фенікс, 2007. 400 с.

Рулан, Н. Историческое введение в право. М.: NOTA BENE, 2005. 672 с.

Порівняльне правознавство у системі юридичних наук: проблеми методології / О. В. Кресін [та ін.]; ред. Ю. С. Шемшученко. К., 2006. 256 с.

Кох, Х. Международное частное право и сравнительное правоведение. М.: Междунар. отношения, 2001. 480 с.

Правовые системы стран мира: Энциклопедический справочник / отв. ред. А. Я. Сухарев. М.: Норма, 2000. 840 с.

Бенуа-Ромер, Ф. Право Ради Європи. Прямуючи до загальноєвропейського простору. К. : «К.І.С.», 2007. 232 с.

Берман, Г. Дж. Западная традиция права: эпоха формирования М.: Изд-во МГУ: Инфра-М – Норма, 1998. 624 с.

Бержель, Ж.-Л. Общая теория права. М. : Nota Bene, 2000. 576 с.

Интернет-ресурси.

The Avalon Projekt – Documents in Law, History and Diplomacy. Yale Law School. Lillian Goldman Law Library in memory of Sol Goldman [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Офіційний сайт Співдружності Націй [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.thecommonwealth.org.

Конституции государств (стран) мира. Интернет-библиотека конституций Романа Пашкова. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://worldconstitutions.ru>.

Проект «AVALON». История государства и права США. Русская версия проекта Йельской школы права Йельского университета США. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://avalon.law.yale.edu>.

Електронна єврейська енциклопедія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eleven.co.il>.

Вимоги викладача

Студенти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відряцьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Студентам *рекомендується*: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка з порівняльного правознавства, написанні наукових статей.

Викладач *бере до уваги* інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Обов'язковою вимогою є дотримання студентами норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» (https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf).

Викладач звертає особливу увагу на дотримання політики недопущення плагіату. У разі виявлення ознак порушення правил щодо недопущення плагіату або самотійності написання роботи може бути прийняте рішення про анулювання оцінки за роботу.

Присутність на лекційних та практичних заняттях - обов'язкова. Під час як лекційних, так і практичних занять студенти мають право в будь який час ставити викладачеві запитання з відповідної теми та запрошуються брати активну участь у дискусії. Під час аудиторних занять прошу використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекції, ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації). В разі нагальної потреби можна виходити з аудиторії, не заважаючи при цьому викладачу та іншим студентам.

Контрольні заходи результатів навчання

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань студентів включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне, письмове або експрес-опитування, виконання тестових завдань, розв'язання практичних завдань або задач, написання есе, захист реферату за ініціативи студента, складання портфоліо, тощо.

Протягом семестру студенти виконують завдання для *самотійної роботи*. При виконанні самотійної роботи студент зобов'язаний додержуватися правил щодо академічної доброчесності та безпосередньо недопущення плагіату. Максимальна кількість балів за самотійну роботу – 10.

Формою *підсумкового контролю* знань студентів з дисципліни є іспит. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за іспит, становить 60 балів. Іспит складається в усній формі за білетами до іспиту. Мінімальна оцінка результатів поточного контролю та самотійної роботи, за якої студент допускається до іспиту, становить 25 балів.

Критерії оцінювання з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності»:

Види навчальної діяльності	Критерії оцінювання	Кількість балів
Практичні заняття та самостійна робота	<p>Робота на практичних заняттях та самостійна робота оцінюються за кожним змістовним модулем окремо.</p> <p>Кожен змістовний модуль оцінюється від 0 до 15 балів.</p> <p>При оцінці роботи на практичних заняттях та самостійної роботи беруться до уваги:</p> <p>1) усні відповіді та виконання практичних завдань з тематики практичного заняття;</p> <p>2) підсумкова модульна контрольна робота.</p> <p>Вони оцінюються за десятибальною шкалою, де, відповідно, – 8-10 балів дорівнює оцінці «відмінно», 5-7 – «добре», 3-4 «задовільно», 0-2 – «незадовільно».</p> <p>При цьому критеріями оцінювання рівня знань і умінь студентів є:</p> <p>а) правильність, повнота, глибина, системність і ґрунтовність відповіді на питання;</p>	0-30

	<p>б) уміння обґрунтувати свою точку зору, повнота і переконливість наведених доводів;</p> <p>в) використання основної і додаткової літератури;</p> <p>г) посилення на норми національного та міжнародного права, а також на судову і правозастосовну практику.</p> <p>Загальний бал за поточний змістовний модуль визначається як середній результат між середнім балом за роботу на практичних заняттях та оцінкою за поточний модульний контроль.</p>	
Індивідуальна робота	<p>Індивідуальні завдання, виконані студентом у межах його індивідуальної роботи, оцінюються, виходячи з таких критеріїв:</p> <p>а) правильність, повнота, глибина, системність і ґрунтовність виконання;</p> <p>б) повнота і переконливість наведених доводів; уміння обґрунтувати свою точку зору;</p> <p>в) врахування рекомендацій викладача, усунення виявлених недоліків;</p> <p>г) використання основної і додаткової літератури;</p> <p>г) посилення на норми</p>	0-10

	<p>національного та міжнародного права, а також на судову і правозастосовну практику.</p>	
Іспит	<p>1. Всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, у тому числі орієнтація в основних наукових доктринах та концепціях дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної та додаткової літератури, рекомендованої навчально-методичним посібником.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань із дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі.</p>	60
	<p>1. Повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури та знайомство з додатковою літературою.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи.</p>	55
	<p>1. Достатньо повне знання матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, за відсутності у відповіді суттєвих неточностей.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої програмою навчальної</p>	45

	<p>дисципліни та лектором.</p> <p>3. Здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни, розуміння їх значення для практичної роботи</p>	
	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливорює подальше навчання і майбутню роботу за професією.</p> <p>2. Засвоєння основної літератури, рекомендованої навчальною програмою.</p> <p>3. Помилки та суттєві неточності при відповіді на іспиті за наявності знань для їх самостійного усунення або усунення за допомогою викладача.</p>	40
	<p>1. Знання основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни, в обсязі, що уможливорює подальше навчання і майбутню роботу за професією.</p> <p>2. Знайомство з основною літературою, рекомендованою навчальною програмою.</p> <p>3. Помилки при відповіді на іспиті за наявності знань для усунення найсуттєвіших помилок за допомогою викладача</p>	35
	<p>1. Прогалини в знаннях значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Наявність суттєвих помилок</p>	30

	<p>при відповіді на іспиті.</p> <p>3. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без додаткової підготовки з цієї дисципліни.</p>	
	<p>1. Відсутність знань значної частини основного матеріалу, передбаченого програмою навчальної дисципліни.</p> <p>2. Неможливість продовжити навчання або здійснювати професійну діяльність без проходження повторного курсу з цієї дисципліни</p>	0

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни «Правничі системи сучасності» виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100-бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34